

ข่าวประจำวันจันทร์ที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2558

จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

วิชั่นสู่แล้ง-น้ำท่วม ไทยร่วมด้วยช่วยไทย

ยุทธศาสตร์แก้ภัยแล้ง..น้ำท่วมให้กับเกษตรกรชาวไร่ ชาวนา ภาพรวมการบริหารจัดการวันนี้ พื้นที่ในเขตชลประทานรวมแหล่งน้ำธรรมชาติเกือบ 30% มีศักยภาพ...จะเพิ่มขึ้นได้อีกก็แค่ 10% เท่านั้น อนุมานได้ว่าพื้นที่อีกกว่า 60% ก็ยังต้องอาศัย...“น้ำฝน”

การเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝนไม่ใช่เรื่องแปลก ปีติพงศ์ ฟุ้งบุญ ณ อยุรยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บอกว่า แม้ในประเทศที่เจริญแล้วก็ปลูกพืชहनเดียว หรือปลูกพืชหลังนาอีก หนหนึ่ง ในแง่การบริหารจัดการมีพื้นที่นอกเขตชลประทาน...ในเขตก็แยกได้อีก 2 ประเภท ในเขตที่เป็นระบบ อย่างลุ่มเจ้าพระยามี 4 อ่างบริหารร่วมกัน กับอีกประเภท...พื้นที่หลังเขื่อนแต่ละเขื่อน

ปมปัญหา...อยู่ในพื้นที่เป็นระบบที่ต้องบริหารน้ำร่วมกัน เกษตรกรเคยชินกับการทำนา...สองครั้ง มาตั้งแต่แรกเริ่ม ยิ่งรัฐบาลมีนโยบายช่วยเหลือราคาสินค้าเกษตร ชาวนาก็ยิ่งปลูกข้าวมากขึ้น บางทีปลูก ปีละสามครั้ง...สองปีห้าครั้ง การใช้น้ำในเรื่องเหล่านี้จึงเพิ่มมากขึ้นทุกปี

ปีติพงศ์ บอกว่า รัฐบาลจากการเลือกตั้งก็ช่วยเหลือเกษตรกรตลอดมา...แต่ช่วงที่มารับงาน ปริมาณน้ำมีน้อยอยู่แล้ว เดือนสิงหาคมปีที่แล้วน้ำในเขื่อนหลัก 4 แห่ง ภูมิพล สิริกิติ์ แควน้อยฯ ปาสักฯ รวมกันอยู่ที่ 7,796 ล้านลูกบาศก์เมตร...ใช้การได้ 1,100 ล้านลูกบาศก์เมตร

ชาวนาปรางปี 2556 ปลูกไป 9 ล้านไร่ พอเข้ามาตอนแรกก็ลดให้ปลูกเหลือแค่ 5 ล้านไร่เท่านั้น ในปีการเพาะปลูก 2557 ลดแล้ว น้ำที่เหลือก็พยายามเก็บไว้ให้ถึงฤดูกาลนี้...ในช่วงเวลานั้นก็มี 3 มาตรการ ออกมาแก้ปัญหาปากท้อง...จ้างงานโดยกรมชลประทาน ชดเชยรายได้เกษตรกร 1,000 บาทต่อไร่...รายละเอียดไม่เกิน 15 ไร่ และโครงการสร้างรายได้พัฒนาการเกษตรแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก

และผลจากราคาสินค้าตกต่ำ 3,051 ตำบล ตำบลละ 1 ล้านบาท ผลสำรวจมีเกษตรกรได้รับประโยชน์ 2.67 ล้านครัวเรือน

พอมาถึงปีการเพาะปลูกนี้ ปริมาณน้ำในเขื่อนมีน้อยอยู่แล้วอีกเช่นกัน แต่หลายฝ่ายก็กลัวว่าน้ำจะท่วมอีก พื้นที่จังหวัดสุโขทัยเข็ดขยาด โดนท่วมเสียจนย่าแย้ ก็เลยปรับเปลี่ยนคิดกันใหม่ ตั้งแต่เดือนเมษายนปล่อยให้สุโขทัย...พิจิตร พื้นที่แถบนั้นปลูกข้าวก่อนเพื่อเลี้ยงน้ำหลาก ที่เรียกกันว่า “บางระกำโมเดล” ตั้งแต่นั้นมาจนถึงพฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม ฝนก็ไม่ตกเลย

ถ้าลองจินตนาการข้าวที่ปลูกก่อนก็เริ่มโตแล้ว พื้นที่ลุ่มลงมาเดือนพฤษภาคมก็จะเริ่มทยอยปลูกน้ำชลประทานก็เริ่มมา...แต่ฝนยังไม่ตก พอมาถึงใกล้เดือนมิถุนายนก็เหมือนเคราะห์ซ้ำ ฝนยังไม่มาอย่างที่ต้งหวัง ก็ชักจะยุ่ง เลยต้องประกาศขอให้เลื่อนการทำนาออกไป...สำหรับคนที่ยังไม่ได้ทำ ในช่วงเวลานั้นมีพื้นที่ปลูกข้าวกันไปแล้วเกือบ 4 ล้านไร่ แล้วก็เพิ่มขึ้นทุกวัน

เดือนมิถุนายน...ลุ่มเจ้าพระยาลดการส่งน้ำลงมาเหลือ 28 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน แล้วก็ปล่อยอย่างนั้นสักพัก ต่อมาฝนก็ยังไม่ตก ในที่สุดก็ต้องปรับลดลงมาอีก เดือนกรกฎาคมเหลือวันละ 18 ล้านลูกบาศก์เมตร ถึงตรงนี้ก็ถือว่าเป็นช่วงวิกฤติหนัก ชาวบ้านเริ่มเดือดร้อน...พื้นที่ปลูกข้าว 3.4 ล้านไร่แรกข้าวก็เริ่มโตแล้ว ที่ปลูกช่วงเดือนพฤษภาคมเริ่มจะมีปัญหา บริหารจัดการด้วย 2 วิธี อย่างแรก...เริ่มมาตรการประหยัดน้ำ พิจิตร พิษณุโลก จนถึงแถวกรุงเทพฯ มีบ่มน้ำ 300 กว่าบ่อ...ดึงน้ำมาใช้อุปโภคบริโภค เพาะปลูก

“เราก็กุณยขอร้อง ให้หยุดบ่มน้ำกันสักพักราวสองสัปดาห์ เพื่อบริหารจัดการ...ทราบว่าน้ำหลังเขื่อนเจ้าพระยามีมากขึ้น ส่วนหนึ่งเราจะนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของคนหลังเขื่อนเจ้าพระยา พื้นที่ภาคกลางตอนล่าง...ขั้นต่อไปก็คือการส่งชุดบูรณาการ ทีมงานทุกหน่วยงานในกระทรวงลงพื้นที่ไปช่วยชาวบ้าน”

ในภาวะที่ปริมาณน้ำมีจำกัด เงื่อนไขที่สำคัญคือประสิทธิภาพในการส่งน้ำคงทำไม่ได้ 100% ยิ่งเวลาความต้องการน้ำมีมากขึ้นทุกคน ใครๆก็อยากได้น้ำ ถ้าจะจ้องเอาแต่น้ำใส่นา น้ำคงไปไม่ถึงนาทุกฝืน...

“น้ำไหลผ่านหน้าบ้านใคร...ถ้ายังไม่ต้องใช้หรือยังไม่ถึงเวลาจำเป็นจริงๆ ไม่ให้ตูดเก็บกักไว้โดยไม่จำเป็น เพราะถ้าทำอย่างนั้น คนปลายน้ำที่จำเป็นต้องใช้น้ำจริงๆคงไม่มีทางได้น้ำเลย”

เจ้าหน้าที่ชุดที่ลงพื้นที่ เป็นกลไกสำคัญในการทำความเข้าใจ ช่วยให้การส่งน้ำไปถึงพื้นที่นาที่จำเป็นต้องใช้น้ำ...ส่งผ่านไปถึงปลายน้ำให้แก้ปัญหาให้ได้ โดยเฉพาะเขตวิกฤติที่ข้าวกำลังตั้งท้อง ส่วนอีกพวกหนึ่งที่กำลังอยู่ในช่วงปลูกจะมีความสำคัญรองลงมา แล้ว...สถานการณ์ก็เริ่มคลี่คลายเมื่อฝนเริ่มตก มีปริมาณน้ำเติมเข้าเขื่อน

เพื่อคลี่คลายปัญหาปากท้องก็ให้กรมชลฯ ไปจ้างงานอีก ให้ชาวบ้านมีค่าใช้จ่ายในการยังชีพ โดยเฉพาะเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับน้ำ วันนี้เท่าที่ดูปริมาณน้ำเข้าเขื่อนสูงกว่าปริมาณน้ำออกจากเขื่อนแล้ว ฉะนั้นน้ำที่เหลือเข้าใจว่าจะแก้ไขปัญหาให้ลุ่มเจ้าพระยาได้ ซึ่งอาจจะมีความเสียหายอยู่บ้าง เท่าที่ประเมินครั้งแรกอยู่ที่ราวๆ 4 แสนไร่

ยุทธศาสตร์สำคัญที่จะอยู่คู่กับธรรมชาติที่ไม่เป็นใจไม่ว่า “ภัยแล้ง” หรือ “น้ำท่วม” ปีติพงศ์ มองไกลในระยะยาว หลังจากหมดฝนเกษตรกรต้องหันไปปลูกพืชที่กินน้ำน้อย เช่น ถั่ว ข้าวโพด พืชผักต่างๆ หรือทำอาชีพเสริมอื่นอย่าง ปลูกหญ้า เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา อย่าไปปลูกข้าวรอบใหม่ทำนาปรังเด็ดขาด

แม้ว่ารายได้จะหดหายไปบ้าง แต่กระทรวงฯ จะพยายามหางบประมาณมาสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนอาชีพซึ่งไม่ใช่ทั้งหมด สมมติว่ามีที่นา 10 ไร่...กันเอาไว้ 1-2 ไร่ เพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรกรรมที่ยั่งยืน คาดว่าจะให้กู้วงเงินครอบครัวละ 1 แสนบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ระยะเวลา 5 ปี

กรณีเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง แต่มีแรงงานส่วนเกิน ได้นำแนวคิดของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ หาพื้นที่ที่จะเอาคนมาลงแรงลงใจร่วมกันแล้วส่วนราชการทั้งหมดที่มีอยู่ นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้เกิดการผลิให้ได้ ผลผลิตที่ได้ส่วนหนึ่งก็กลับไปใช้ที่บ้าน ...บริโภคเอง ส่วนที่เหลือก็เอาไปขาย แต่ละอำเภอจะมีศูนย์ลักษณะนี้กระจายอยู่ทั่วไป

“ถ้าขยายไปได้เยอะๆ ก็จะดึงกลุ่มคนที่ไม่มียานพาหนะเข้ามาทำงานร่วมกัน จะทำได้เร็วได้แค่น้อยๆ ที่เงื่อนไขสำคัญก็คือข้อจำกัดของตัวเกษตรกรโดยเฉพาะปัจจัยเรื่องอายุ”

“โครงการฟาร์มชุมชน”...แหล่งผลิตที่ผลิตเพื่อกินและขาย ใช้แรงงานส่วนเกินมาช่วยกันทำ เพราะทำนาไม่ต้องทำตลอดทั้งวันทั้งคืนหรือทำทุกวัน ทำนาตัวเองแล้วว่างก็มาทำงานในฟาร์มรวมเป็นผลผลิตของชุมชน

สถานการณ์วันนี้หลายเขื่อนยังมีน้ำไม่เต็ม อาจจะต้องใช้เวลาอีก 1-2 ปีที่จะบริหารจัดการน้ำให้มีน้ำอย่างที่เคยมี ยกตัวอย่างเขื่อนภูมิพลคงต้องใช้เวลาอีกนานพอสมควร เพราะเราใช้น้ำเกินไปเยอะ... ต่อจากนี้ประมาณไม่ได้ ช่วง 3-4 ปีข้างหน้า สมมติว่าบริหารจัดการลดความต้องการน้ำลงได้ 10% ความสมดุลของปริมาณน้ำที่ใช้กับที่มีอยู่จะไม่วิกฤตอีก 7-8 ปี เร่งหาน้ำเข้าระบบ แต่ถ้าความต้องการไม่ลดลงเลยก็ไม่สมดุล ในทางกลับกัน ปีหน้าน้ำมาเยอะก็ต้องบริหารจัดการให้ดี...สถานการณ์ต่อจากนี้ชาวบ้าน ชาวนา ชาวไร่ คนไทยต้องรับรู้ข้อมูลที่แท้จริง จะได้รับมือทัน่วงทีดีกว่าไม่บอกแล้วชาวบ้านเสียหาย ยิ่งปิดเอาไว้พอเปิดออกมาแผลเต็มไปหมดทั้งตัว ถึงเวลาก็แก้ไม่ได้...

น้ำท่วม...ภัยแล้ง ยังเกี่ยวโยงกับผืน “ป่า” พื้นที่ด้านบนของประเทศ...มีป่าก็เหมือนคนที่มีผม ยิ่งผมมากปามากน้ำมากก็จะซึมซับไม่ไหลพรดพราด แต่ถ้าหัวล้านเขาหัวโล้นไม่มีต้นไม้อุดกมลมน้ำก็ไหลลงมาทันที

ภาวะโลกที่เปลี่ยนแปลง เราต้องปรับตัว เปลี่ยนระบบการปลูก...สร้างระบบกักเก็บเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ และปรับการใช้น้ำให้ลดลง...เมืองไทยต้องมองปัญหา “ความมั่นคงของน้ำ” จริงจังมากขึ้น ปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฝากความหวังทั้งท้าย

เป็นข้าวดีสำหรับชาวนาที่กำลังคิดหาหนทางปลูกข้าวอย่างยั่งยืน ปลูกแล้วมีคนรับซื้อแน่นอน รายได้มั่นคง...ปลูกข้าว กข 63!!

ข้าวเจ้าพันธุ์ใหม่ล่าสุด อันเกิดจากความร่วมมือระหว่างกรมการข้าวกับบริษัทเอกชนเคลลีอิกส์ และเพิ่มประกาศรับรองพันธุ์ไปเมื่อเมษายนที่ผ่านมา แม้จะเป็นข้าวพันธุ์ใหม่แกะกล่อง แต่กว่าจะได้มา ต้องผ่านการคัดเลือกพันธุ์ ผสมข้ามพันธุ์ ต้องใช้เวลานานถึง 8 ปี จึงจะสำเร็จได้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสม วัตถุประสงค์แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารรัฐพีช เป็นข้าวพองอบกรอบ เป็นซีเรียลอาหารเช้า ที่สามารถจำหน่ายให้คนได้กินทั่วทั้งโลก ไม่ใช่ให้คนไม่กี่ประเทศได้กินกันเหมือนข้าวเจ้าทั่วไป

ดร.สุภาพร จันทรบัวทอง นักวิชาการเกษตร ชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี บอกว่า การปลูกข้าวพันธุ์นี้ ต้นทุนการปลูกไม่ต่างกับข้าวพันธุ์อื่น แต่อายุเก็บเกี่ยวจะอยู่ที่ 116 วัน และจะได้ราคาดีกว่าข้าวในตลาดปัจจุบัน เนื่องจากขณะนี้บริษัทเอกชนกำลังมองหากลุ่มชาวนาที่ต้องการจะปลูกข้าวพันธุ์นี้ เพื่อป้อนอุตสาหกรรม...แต่ต้องทำได้ตามมาตรฐาน นั่นคือ ต้องปลูกแบบไม่มีพันธุ์ข้าวอย่างอื่นมาปน

“เขาต้องการข้าวเมล็ดปานกลาง แต่แปลงนาเดิมของชาวนาส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเมล็ดยาว การปลูกในระยะแรก จะมีปัญหานิดหน่อย ตรงข้าวเมล็ดยาวที่เคยปลูกไว้จะร่วงลงนาล้างออกเป็นต้นกล้าขึ้นมา ถ้าไม่ดูแลให้ดีจะเกิดพันธุ์ปนได้ง่าย แต่สามารถแก้ปัญหาได้ ถ้าทำตามขั้นตอนที่เขาบอก คือให้ทำนาดำ เราก็ดำไปก่อน ถูตอไปจะง่ายขึ้น ส่วนเรื่องสัญญา ถ้าจะทำก็ต้องได้มาตรฐาน ถ้าเกษตรกรสนใจสามารถรวมกลุ่มกันได้ ให้ติดต่อมา เราจะติดต่อบริษัทให้ไปคุยกันเองโดยตรงเลย”

ชาวนากลุ่มไหน อยู่ในเขตชลประทาน ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถ้ามั่นใจจะทำได้ตามมาตรฐานของเขาได้ ติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว 0-2579-7892 แฟกซ์ 0-2579-7559 หรือ E-mail : brrd@brrd.mail.go.th

ชมชื่น ชูช่อ

มันสำปะหลัง...น้ำหยด ปีเดียว...คืนทุน

นำระบบน้ำหยดมาใช้กับไร่มันสำปะหลัง...ดูเหมือนเป็นเรื่องเพ้อเจ้อเกินฝัน มีต๋านารถเฟอร์รารี มาทำแท็กซี่ ไม่น่าจะได้ผลตอบแทนคุ้มค่า แต่เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่เพียงจะไม่เพ้อฝัน ยังให้ผลตอบแทนคุ้มค่า ปีเดียวคืนทุนแถมกำไรอีกต่างหาก...เป็นผลการศึกษาของ ทีมงานคณะทำงานด้านนโยบายพรรคประชาธิปัตย์ ที่อาศัยช่วงว่างเว้นพักงานการเมืองเตรียมเลือกตั้ง นำคณะไปศึกษาดูงานบริหารจัดการน้ำของอิสราเอล “ประเทศกลางทะเลทราย ไม่เคยมีประกาศสถานการณ์ภัยแล้ง” ต่างจากประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้น ฝนชุก ประกาศภัยแล้งได้ทุกปี

อิสราเอลทำได้ยังไง เป็นโจทย์ที่ถูกตั้งขึ้นมาในการดูงาน จนในที่สุดได้คำตอบ ใช้น้ำอย่างรู้ค่า ด้วยระบบน้ำหยด... กลับมาเลยคิดลองใช้กับไร่มันสำปะหลัง ดูสิว่าจะเป็นจริงได้แค่ไหน

“เราเลือกมันสำปะหลัง เพราะเป็นพืชนิยมปลูกในพื้นที่แห้งแล้ง และชาวไร่มันฯ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ยากจนที่สุดด้วย ถ้าระบบน้ำหยดได้ผลจริง เราจะสามารถแก้ปัญหาทั้งภัยแล้งและความยากจนในชนบทได้ด้วย”

นายกรณ์ จาติกวณิช ประธานคณะทำงานด้านนโยบายฯ เผยถึงที่มาของการคิดทดลองนำระบบน้ำหยดมาใช้กับไร่มันสำปะหลังที่เริ่มทำมาตั้งแต่ปี 2557 ใน อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี

“ไร่มันฯ ที่ปลูกแบบเดิมๆ ให้ผลผลิตไร่ละ 4.5 ตัน แต่พอใช้ระบบน้ำหยดผลผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 11 ตัน เกษตรกรขายได้ กก.ละ 2.7 บาท สร้างรายได้มากกว่าการปลูกแบบเดิมถึงไร่ละ 17,550 บาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายระบบน้ำหยดที่มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ไร่ละ 7,500 บาท ยังมีเงินกำไรเหลืออีกไร่ละหมื่นบาท แสดงให้เห็นว่า การลงทุนระบบน้ำหยดนั้นคุ้มค่า ปีเดียวคืนทุนบวกกำไร ปีต่อไปมีแต่กำไรล้วน เพราะอุปกรณ์มีอายุใช้งาน 4-5 ปี”

แต่นั้นเป็นการ ทดลองที่บริษัทของอิสราเอล ใช้เจ้าหน้าที่ของบริษัทดำเนินการเอง ทั้งหมด แต่ถ้าให้เกษตรกรทำเอง ดูแลระบบเองผลจะเป็นอย่างไร...นพ.วงศ์ เดชกิจวิกรม อดีต ส.ส.ผู้โด่งดังจากการขุดคุ้ยกรณีจำนำข้าว หนึ่งในคณะทำงานฯ จึงได้เสนอพื้นที่ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก ให้ นางเพ็ญ อธิธา วัย 62 ปี เกษตรกรเจ้าของไร่มันฯ ดูแลบริหารจัดการระบบ น้ำหยดเอง เพียงแต่ให้ บริษัทมาติดตั้งอุปกรณ์ เท่านั้น

เริ่มทดลองอีกครั้ง มี.ค.58 แม้จะยังเก็บเกี่ยวหัวมันฯมาพิสูจน์ไม่ได้ ...แต่ 5 เดือนที่ผ่านมา เห็นด้วยสายตา ไร่มันฯ ระบบน้ำหยด เติบโตให้ใบเขียวชอุ่มสม่ำเสมอ เมื่อลองขุดไปดูรากมันเริ่มมีหัวให้เห็น ในขณะที่ไร่มันฯ ปลูกด้วยวิธีสูบน้ำชักเข้าร่องที่ นางเพ็ญ ทำมาตลอด ซึ่งปลูกอยู่ติดกัน มีทั้งเล็กแกระแกร็น เหลืองใกล้ตาย และทั้งที่ปลูกมาแล้ว 6 เดือน ขุดลงไป รากยังไม่มีหัวมันฯ ให้เห็นแม้แต่เม็ดเดียว “ตอนนี้นอกจากต้นมันจะโตได้ดีกว่า การใช้น้ำยังน้อยกว่าปลูกแบบเดิมต้องสูบน้ำเข้าร่อง วันละ 6 ชั่วโมง แต่ระบบน้ำหยดสูบน้ำแค่วันละ 2 ชั่วโมง ช่วยประหยัดค่าน้ำมันรถอีแต็กสูบน้ำ เมื่อก่อนต้องใส่ปุ๋ยไร่ละ 25 กก. แต่ระบบน้ำหยดละลายปุ๋ยผสมไปในน้ำ ใช้ปุ๋ยแค่ 2.5 กก. ช่วยประหยัดเงินค่าปุ๋ยอีกต่างหาก”

นางเพ็ญ ชี้ให้เห็นข้อดีอีกอย่างของระบบน้ำหยด...จะดีแค่ไหน ไม่รู้ ยังไม่ถึงเวลาเก็บเกี่ยว รู้แต่เพียง หลังจากที่ดินงานฯให้ทดลองทำแค่ 3 ไร่ แต่พอรู้เห็นเข้าใจในระบบ งานแค่นี้คนแก่คนเดียวทำเองได้...มั่นใจได้กำไรแน่ ยายเพ็ญ ยอมควักเงินซื้อระบบเพิ่ม ขยายพื้นที่ปลูกมันฯไปอีก 20 ไร่เท่านั้นเอง.

ชาติชาย ศิริพัฒน์

"ดร.สมชาย" ชี้แก้ระบบความคิดถดถอย โลกเปลี่ยน ไทยต้องปรับ

สองสามสัปดาห์ก่อน ทีมเศรษฐกิจนำเสนอแนวคิดผลการศึกษาและงานออกแบบอนาคตประเทศไทยของ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ นักเศรษฐศาสตร์ชั้นแนวหน้าจากสถาบันศินทร และผู้ร่วมเขียนตำราด้านเศรษฐศาสตร์การตลาดกับ ศ.ดร.ฟิลิปส์ คอตเลอร์ นักวิชาการด้านการตลาดชื่อดังของโลกจาก Kellogg School of Management Northwestern University งานออกแบบล่าสุดที่ ดร.สุวิทย์ นำเสนอรัฐบาลก็คือ “การสร้างคน” ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญต่อการปฏิรูปประเทศ ถึงขั้นที่ถูกระบุว่า ถ้าการปฏิรูปประเทศครั้งนี้ทำไม่สำเร็จ ประเทศไทยเราอาจจะถดถอยหลังกลับไปอยู่ในประเทศโลกที่ 3 ที่สู้ใครก็ไม่ได้ในเวทีโลก ไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และที่สำคัญที่สุดก็คือ คุณภาพของคนไทย

มาถึงสัปดาห์นี้ ทีมเศรษฐกิจ ได้รับการอนุญาตจากสถานีวิทยุคลื่น FM 96.5 ของ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ให้นำคำสัมภาษณ์ของ รศ.ดร.สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ เรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ในรายการ “ข่าวเด่น ประเด็นร้อน” ช่วงเกาะติดสถานการณ์ ของ คุณวิสุทธิ์ คมวัชรพงศ์ คุณอภิรักษ์ หาญพิชิตวณิชย์ และ คุณมนตรี จอมพันธ์ ซึ่งออกอากาศในช่วงค่ำของวันที่ 23 ก.ค.2558 ทางคลื่นความคิด มาตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็นวิทยาทานแก่รัฐบาล แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเป็นสำคัญด้วยเห็นร่วมกันว่า จุดเริ่มต้นของการปฏิรูป ประเทศ และการพัฒนาชาติ จำเป็นต้องเริ่มจากการ “สร้างคน” ก่อนนั่นเอง!

ต่อไปนี้เป็น บทสัมภาษณ์สำคัญที่มีคุณค่า และน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่ ทีมเศรษฐกิจ ถอดความมาจากการคุยกันของเจ้าของรายการกับ รศ.ดร.สมชาย ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์คนสำคัญอีกคนของบ้านเมือง

การพัฒนาระบบความคิดในมนุษย์เกี่ยวข้อง อย่างมีนัยสำคัญต่อศักยภาพการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจโลก ยิ่งโลกเปลี่ยนแปลงเร็วเท่าใด มนุษย์ ก็ยิ่งต้องปรับระบบความคิดของตนให้ทันมากขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้น ผมว่าอย่าเพิ่งไปคิดเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานอะไรเลย เอาแค่เรื่องของคนก็พอแล้ว ถ้าเราปรับระบบความคิดของคนได้ทัน ทุกอย่างจะกลายเป็น “คำตอบ” ของทั้งหมด

จุดเริ่มต้นของการที่จะปรับคนให้เก่ง เป็นคนที่รู้เท่าทันคน รู้เขารู้เรานั้น ผมพยายามสอนลูกศิษย์เสมอให้เป็นนักคิด คือ Strategic Thinking นักคิดเชิงกลยุทธ์ แต่การจะไปถึงตรงนั้นได้ คุณจำเป็นต้องมาดูก่อนว่า ระบบความคิดของมนุษย์เรานั้น อาจจะมีทั้งหมด 3 ระบบด้วยกันคือ

ระบบที่หนึ่งเหมือนบัวได้น้ำ คือ ยังไม่ลืมหูลืมตา และมีความคิดที่เต็มไปด้วยกับดัก เรามักจะได้ยินคำว่า Box Thinking และคนก็มัก จะพูดเสมอว่าเราจะต้องออกจากกล่อง นี่แหละคือความคิดที่มีกับดัก หรือติดกับดักอยู่ทำให้ตามองไม่เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ระบบคิดที่สอง สูงขึ้นมาน้อย คือ โผล่พ้นน้ำขึ้นมา มีความคิดสร้างสรรค์บ้าง

ส่วนระบบความคิดที่สามก็คือ เป็นระบบความคิดสูงสุด นักคิดแบบกลยุทธ์ ที่สามารถพยากรณ์เรื่องราวต่างๆได้ ซึ่งในกรณีนี้ก็มีเครื่องมือที่ถูกใช้อยู่เป็นประจำ

ถามว่ากับดักทางความคิด คืออะไร พวกคุณพอจะเดากันได้ไหม?

เมื่อมันเป็นความคิดที่เหมือนบัวได้น้ำ จึงทำให้คุณมองไม่เห็นอะไรเลย เพราะฉะนั้นคนที่ เป็น Box Thinking หรือกับดักทางความคิดนะ ผมขอเรียนว่า คุณจะมองไม่เห็นอะไรเลย และจะมองอะไรอยู่เพียงด้านเดียว เรียกอย่างเป็นภาษาทางวิชาการว่า กับดักที่ถูกใส่อยู่ในกรอบรูป Framing Trap เป็นไงครับ ถ้าอาจารย์สมชายถูกจับอยู่ในกับดักของกรอบรูป ผมก็คงมองอยู่ด้านเดียวใช่ไหมครับ ทำอย่างไรล่ะครับ กล่องก็ยังไม่ทันได้เปิดฝาด้วยซ้ำ

มันคือตัวปัญหา ถ้าหากเราจะพัฒนาคน แล้วยังมีปัญหาเรื่อง Box Thinking อยู่ ผมบอกได้เลยว่า เราทำอะไรไม่ได้สักอย่าง วันนี้เราจึงจะมาพูดถึงระบบความคิดที่เหมือนบิวต์น้ำ ระบบที่มีปัญหา

กับดักของปัญหาที่ผมจะพูดอย่างแรกเลยคือ 1.การมองจากมุมมองตัวเอง คุณว่าอันตรายไหม?

มุมมองของตัวเองเนี่ย เกิดจากกรอบครับ คุณว่าใช้ไหมครับ พ่อแม่อยู่กับลูกตลอดชีวิต แต่ไม่รู้จักลูกเลย พ่อแม่ประเภทนี้มองแต่มุมมองตัวเองว่า ลูกเอ๊ย ต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ กระทั่งลูกต้องหนีออกจากบ้านไป แล้วก็บอกว่า พ่อฉันนี่แปลกมาก จะให้เป็นทุกเรื่องที่ผมเป็นไม่ได้ มันเครียดนะ การอยู่ด้วยกันทางกาย ไม่ได้เป็นหลักประกันทางใจนะครับ

เมื่อกรอบเป็นเช่นนี้ ก็จะกลายเป็นกรอบที่มีปัญหาเพราะพ่อแม่มองจากมุมมองตัวเอง แม้จะหวังดีต่อลูก แต่ก็กลับกลายเป็นการทำร้ายลูก ไม่ได้มองถึงความเป็นเอกลักษณ์ หรือความเป็นตัวตนของลูกเลย และไอ้คนประเภทนี้นะ ถ้าเป็นสามี ก็จะทำให้ภรรยารู้สึกเครียดเลย ใจล่ะครับ มองจากมุมมองตัวเอง เขาจะบอกว่า นี่คุณ ฉันกลับมาตี 3 ตี 4 ไม่เห็นใจฉันเลย ฉันทำงานออกจะเครียด แต่ถ้ามองจากมุมมองภรรยา ก็จะคิดว่าอะไรกัน ตอนเป็นแฟนกันก็มาเร็วมาก

“คุณครับ ภรรยาเราไม่ได้โง่นะครับ แต่นั่นแสดงว่าเขารักเราจริง หากแต่การแสดงออกเช่นนี้ มันแสดงให้เห็นว่าเราไม่ได้มองจากมุมมองของเขาบ้างเลย”

พวกนี้เวลาทำธุรกิจ เขาถึงได้ตายสถานเดียวไง ผมเคยเล่าเรื่องตลกให้คนฟัง แต่เอาเข้าจริงมันไม่ตลก คนคนหนึ่งทำกับข้าวอย่างข้าวมันไก่อร่อยมากเลย คนหนึ่งชื่อ จอห์น ทำตามสูตรอาม่า แต่อีกคนชื่อเจมส์ ทำข้าวมันไก่ขายเหมือนกัน และก็ดังมาก แต่ทำจากสูตรอาंगा ผมถามนักเรียน คุณว่ามันอะไรเกิดขึ้น เจมส์คนแน่น แต่จอห์นไม่มีคน คุณรู้ไหมว่าเพราะอะไร เจมส์ทำข้าวมันไก่สูตรอาंगाอร่อย ถูกปากชาวบ้าน แต่จอห์น ทำข้าวมันไก่สูตรอาม่า กินกันเองอย่างอร่อยแต่ในบ้านตัวเอง อันนี้ก็เหมือนกับดักที่ถูกจับใส่ในกรอบรูป นั้นแหละ

ยังมีประเด็นต่อมาอีกคือ มองจากอดีต และปัจจุบัน อันตรายนะครับเพราะโลกสมัยก่อนนะอนาคตไม่มี ถ้าอยากจะรู้อนาคต เราก็มองอดีตได้ เพราะโลกอดีตเปลี่ยนช้า แต่ช่วงผ่านมา 30 ปีมาถึงวันนี้โลกเปลี่ยนไปรวดเร็วมาก มีหนังสืออยู่เล่ม เขาเขียนว่าขอให้เราคิดถึงอนาคตนะ ชื่อว่า Re-

Thinking The Future ความหมายเขาต้องการจะบอกคุณว่า โลกวันนี้เปลี่ยนไปทุกวินาที ไม่เหมือนกันเลยสักวันในแต่ละวัน เพราะฉะนั้นคุณต้องปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ และฝึกที่จะเห็นและมองในสิ่งที่ไม่เคยเจอ

สมัยก่อน เราทำธุรกิจจากการใช้ประสบการณ์ จะเห็นอนาคตได้ถ้าเราขยัน เดี่ยวนี้มีอนาคตตั้งเยอะแยะเลยที่เราไม่สามารถมองเห็นได้ จึงมีหนังสือเล่มนี้ที่เตือนให้เราต้องปรับเปลี่ยนความคิดกันใหม่ครับ ตัวอย่างแรกเลยคือวันที่เราอยู่กับค่าเงินบาทที่ 26 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ใครต่อใครก็ไม่ได้คิดหรอกว่า อีกหน่อยมันจะอ่อนไปที่ 27-28 บาท แล้วในที่สุดก็เกิดวิกฤติค่าเงินบาทในปี 1997 อันนี้แหละคือ Box Thinking

คู่อีกเรื่องก็คือ เรื่องของการดูหนัง เช่น โรงหนังเฉลิมไทย สังเกตดูซิครับ ลูกค้าเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคใหม่ พวกเขาต้องการ One Stop Services วันนี้โรงหนังต่างๆ จึงเปลี่ยนมาเป็น Entertainment Complex เพราะฉะนั้นถ้ามองแต่อดีต และปัจจุบัน ก็อาจจะอันตรายมาก เพราะโลกเปลี่ยนไปทุกวินาที

กับดักตัวที่ 3 ที่เป็น Box Thinking ก็คือ กับดักของการเชื่อคนง่าย ๆ ใครพูดอะไร ก็เชื่อเขาหมด นักเรียนไทยนะมีปัญหา ครูพูดอะไรก็จะจด ๆ อย่งเดียว เช่นเดียวกันเวลาใครพูดอะไร ก็มักจะเชื่อตามนั้น บางทีคนพูด หรืออาจารย์สอนผิดก็จดไปแบบผิด ๆ และเชื่อแบบผิด ๆ เวลาเราเรียนกับอาจารย์ ต้องกล้าถาม กล้าพูด ที่สำคัญถ้าอาจารย์ไม่รับฟัง หนูไม่เชื่อ ก็จดไปตามที่อาจารย์พูดละกัน

ผมคิดว่า มันมีอะไรที่ผิด ๆ อยู่มากมายในสังคมของเรา ผมอยากยกตัวอย่างง่าย ๆ ที่เป็นรูปธรรมให้ฟังนะครับ เช่น การเรียนการสอนในวิชา วิเคราะห์ SWOT Analysis (การวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานปัจจุบันเพื่อค้นหาจุดอ่อน จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อยระหว่าง (Strengths จุดแข็ง-ข้อได้เปรียบ, Weaknesses จุดอ่อน-ข้อเสียเปรียบ, Opportunitites โอกาสที่จะดำเนินการได้ และ Threats ข้อจำกัดหรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร)

เมื่อถามว่าการวิเคราะห์ ระหว่าง O กับ T ใครต่อใครเขามักจะสอนว่า มันคือ การวิเคราะห์โอกาส กับอุปสรรค แต่ขอประทานโทษด้วยความเคารพนะครับ คำว่า T ไม่เคยแปลว่า อุปสรรคเลย มันแปลว่า ภัยอันตราย (ปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงาน) อันนี้คือการสอนผิดนะครับ

เพราะอะไรหรือ โกटक ถึงมีปัญหา เพราะไม่ใช่แค่เผชิญอุปสรรค แต่เอาเข้าจริงมันก็คือการเผชิญหน้ากับภัยอันตรายที่มาจากการเปลี่ยนแปลง นี่ก็เป็นกับดักอีกตัวเป็นกับดักที่เชื่อคนง่าย ๆ อีกตัวคือ ใครพูดอะไร เราไม่เคยมีการกลั่นกรอง พูดง่าย ๆ ไม่ได้มีการวิเคราะห์วิจารณ์ ในกรณีนี้ กับดักตัวนี้เป็นอันตรายมาก อย่างอาจารย์สมชายอาจจะโง่ วิเคราะห์ผิด เพราะฉะนั้นคุณต้องวิเคราะห์สักนิดหนึ่ง หรือไม่ต้อง ดูหนังสือพิมพ์ ต้องดู 2 ฉบับ เพราะมันคนละค่ายกัน ไม่ถูกกัน เพื่อให้รู้ความจริง

การสอนแบบผิดๆนั้น ถ้าเป็นอาจารย์ที่ดี จะต้องเปิดใจให้นักศึกษาได้ ความรู้อาจมาจากคนอื่น ผมฟังจากหลานผม เขารู้จักชื่อไดโนเสาร์ทุกตัว เขาถามคุณตาว่า ใหม่ว่า อะไรเกิดก่อนไดโนเสาร์ ผมบอกไม่รู้ เขาบอกแมลงสาบ แล้วอะไรเกิดก่อนแมลงสาบ เขาบอกปลาฉลาม เขาถามด้วยว่าคุณตาว่า ใหม่ว่า ปลาฉลามเกิดก่อนไดโนเสาร์ อันนี้เรารู้แล้วเพราะเราอ่านซาลส์ ดาร์วินส์ว่า ทุกอย่างเริ่มต้นจากน้ำ เขาก็ทำเหมือนอาจารย์ครับ ตบมือบอกว่า ถูกต้อง เพราะฉะนั้นความรู้ไม่ได้มาจากการผูกขาดอันเดียว ผมเรียนรู้จากลูกศิษย์ผมมากี่มาก

กับดักที่ถูกจับใส่กรอบรูปได้ Box Thinking ทั้งที่ยังไม่ได้เปิดกล่องออกดูด้วยซ้ำ ก็เหมือนบัวได้น้ำนั้นเอง ยังมีกับดักที่น่าจะเรียกว่า กับดักจากสถานภาพเดิมที่เคยชิน เคยทำอะไร คิดอะไร ก็ทำอย่างนั้น ขณะที่โลกเปลี่ยนไป แต่เราไม่เปลี่ยน ลองคิดดู จิฟฟี่ กับ เจท ทำป๊มน้ำมัน มีบ้านไร่กาแฟ ทำร้านขายของ ใครต่อใครไปหาว่าเขาบ้า แต่แป๊บเดียว เขากลายเป็นป๊มขายดี

กับดักอีกตัวเราเรียกว่า ทอดสมอ หรือ Anchoring Trap หมายความว่า เวลาเราทอดสมอเรือ เราจะไม่เดินทางต่อแล้วใช่ไหม หมายความว่า เมื่อคุณตัดสินใจแล้ว ไม่ว่าถูกหรือผิด คุณไม่เคยวิเคราะห์ต่อ แต่ยืนยันจะอยู่ตรงนี้ไปเรื่อย ๆ พายุมาแล้ว แต่แม้มันจะอันตราย คุณยังไม่เอาเรือไปไว้ที่อื่น นี่คือการสร้างปัญหาแก่การบริหารกิจการ

กับดักอีกตัวที่เกี่ยวข้องกับการทอดสมอ แต่มันคนละเรื่องกันก็คือ ต้นทุนที่ Sunk Cost Trap ต้นทุนจม อธิบายง่าย ๆ เวลาที่คุณลงทุนอะไรไปแล้วมันขาดทุน พอขาดทุนแล้ว ไม่ยอมตัดหนี้สูญ ผมยกตัวอย่างเรื่องหุ้นให้ดู โบรกเกอร์บอกหุ้นจะขึ้น แต่เอาจริง ๆ มันลง แทนที่จะบอกความจริง และยอมรับว่าหุ้นจะลง เขากลับไม่บอก กลัวเสียชื่อ นี่จึงถือเป็นกับดักอีกตัวที่โบรกเกอร์ไม่ยอมบอกลูกค้าจนทำให้เกิดความเสียหาย

กับดักอีกชนิดที่สำคัญมาก Confirming Evidence คือ ดูแล้วเหมือนฟังหลายคนเลย คือทำเหมือนกับรับฟังหลายคน แต่เอาเข้าจริง ๆ คือ ฟังคนที่อยากจะฟัง หรือเลือกที่จะฟังคนนี้ กลายเป็น Box Thinking ที่น่ากลัวอีกประเภทที่ไม่ใช่การฟังรอบด้าน หากแต่ฟังคนที่มีความเห็นตรงกับที่เราตัดสินใจไว้ก่อนแล้วต่างหาก

อีกกับดักที่พวกเราเป็นกันบ่อยก็คือ Over Confidence Trap คือ กับดักแห่งความมั่นใจเกินไป อันนี้ส่งผลอันตรายมาก เพราะเขาจะไม่ยอมฟังคนอื่นเลย เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลง แต่คนประเภทนี้ซึ่งมีจำนวนมาก ไม่เคยยอมเปลี่ยนแปลง และไม่ยอมฟังใคร ไม่เคยคิดจะเปลี่ยนหรือคิดจะฟังใคร

อีกประเภทหนึ่งเราเรียกว่า Prudent Trap ปอดๆ เรียกว่าปอดไม่ค่อยดีก็ได้ คนพวกนี้ระวัง พิถีพิถัน ละเอียดและระมัดระวังจนไม่กล้าทำอะไร หรือทำอะไรแบบกลัวๆ กล้าๆ ในโลกแบบนี้ จำเป็นต้อง กล้าสักนิด แต่ไม่ใช่จะทำอะไรก็กลัวแล้วกลัวอีก จนไม่ต้องทำอะไรเลย

อีกประเภทคือ โรคประสาท เรียกตัวนี้ว่า Experience Decals Trap คนประเภทนี้ ในชีวิตอาจจะ เคยทำอะไรผิดพลาดมาก่อนในอดีต มีแผลมาก่อน ทำอะไรมักจะกลับมาคิดวนเวียนอยู่เรื่อยๆ เคยทำผิด จึงไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้เลย นี่ก็เป็นอีกส่วนของ Box Thinking ที่เราจะมาแชร์กันว่า จะแก้ไขปัญหา อย่างไร

กับดักเหล่านี้อาจกลายเป็นเครื่องมือที่ทำให้เราแก้ไขปัญหาในบ้านเมืองได้ เพราะถ้าเรายังปล่อยให้มันเติบโตต่อไป มันยอมทำให้สมองเราไม่ปลอดโปร่ง ก็เมื่อโลกเปลี่ยนไปแล้ว เราจะมามองอะไรอยู่ ด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ ใครพูดอะไรก็เชื่อ กลายเป็นเหยื่อของการปั่นสมองขึ้นมาได้เลย เพราะฉะนั้นผม เชื่อเลยว่า คุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่จะเป็นจุดเริ่มต้นล้างกับดักในสมองเหล่านี้ออกไปให้หมด เพราะถ้ากับดักเหล่านี้ถูกล้างออกไปไม่หมด ก็เหมือนเรายังคงเป็นบัวได้น้ำอยู่ จะไม่มีวันเห็นแสงสว่าง ของความคิดริเริ่มเลย ความคิดริเริ่มมาจากตรงไหน ก็มาจากการที่คุณสามารถหันสมองคุณออกไปได้ กว้างขวาง และมองได้รอบด้านนั่นเอง!!

มีหนังสืออยู่ 4 เล่มที่อธิบายว่า ทำไมบางประเทศ หรือบางบริษัทขนาดใหญ่ จึงพังครืนลงได้ เล่มแรก ผมบอกไปแล้วคือ Re-Thinking The Future เขาบอกเราเมื่อ 30 ปีแล้วว่า คุณโลกมันเปลี่ยนแล้วนะ เล่มที่สอง เปลี่ยนอย่างไร ก็เปลี่ยนเพราะโลกแบนไง อะไรเกิดขึ้นที่หนึ่ง แพลตฟอร์ม มันก็ถึงกันหมดแล้ว เพราะโลกเปลี่ยนไปเร็วมาก จึงต้องเปลี่ยนระบบคิดให้ทัน อย่าไปมองแต่อดีต และปัจจุบัน หรือเชื่อ จนเกินไป แต่ต้องฝึกระบบคิด มองไปอนาคต ยิ่งไปไกลยิ่งดี เป็น Visionary มีคำถามว่า คุณครับ แล้วถ้า

เราไม่ปรับละ เรามีหนังสือที่ชื่อว่า As The Future Catch You เมื่ออนาคตไล่ล่าคุณ แปลว่า คุณหนีการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ มันจะต้องมาหาคุณแน่

หนังสือเล่มที่ 4 เป็นประวัติของ แจ็ค เวลช์ (Jack Welch) ผู้ทำ GE เขาเขียนไว้ 3 ประโยค Change Before You're Forced to Change เปลี่ยนก่อนจะถูกบังคับให้เปลี่ยน ก็ไม่ทันแล้ว /Change or Die ถ้าไม่เปลี่ยน คุณตาย/Now and Forever ถ้าท่านไม่เปลี่ยนวันนี้ นี่กว่าจะซื้อเวลาได้ แต่ไม่ทันหรอกครับ!

ในธุรกิจต่าง ๆ คุณอาจจะสังเกตว่าที่เจ๋ง ๆ กันไปทุกวันนี้ คือ 1.ไม่เห็นอนาคต วิเคราะห์เรื่องค่าเงินบาทก็เป็นวิกฤติไปแล้ว 2.ในกรณีโกดังกะ ผมคิดว่าเขาเห็นอนาคต แต่คงคิดว่าให้ฟิล์มซื้อเวลาไปก่อน แต่มันไม่ทันครับ ก็เป็นอนุหาทรณ์นะครับ โลก สังคม การพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน สังคม และคุณภาพการศึกษา เป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกที่จะต้องทำให้

รศ.ดร.สมชาย ใช้คำว่า Trap Lesson Thinking แกะไขเพื่อให้ระบบทางความคิดถดถอย หรือคิดได้น้อยลง ให้หมดไป ถ้าไม่หมดไป เราจะมีปัญหาในการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันแน่นอนเลย

ทีมเศรษฐกิจ คิดว่า 3 ประโยคของ นายแจ็ค เวลช์ เจ้าของ GE น่าจะเป็นคำตอบที่ดีที่สุดของการปฏิรูปประเทศไทย คือ เปลี่ยนก่อนที่จะประเทศไทยเราจะถูกบังคับให้เราต้องเปลี่ยน เนื่องเพราะคุณหนีการเปลี่ยนแปลงไม่ได้/มีแค่ 2 ทางเลือกเท่านั้นสำหรับประเทศไทยเราคือ เปลี่ยน หรือไม่ก็ตายไปซะหรือ...

เปลี่ยนเสียตั้งแต่วันนี้ และตลอดไป.

ทีมเศรษฐกิจ

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ คมชัดลึก

บทเรียนวิกฤติแล้งฤดูการผลิต57/58 -4แนวทางหลักแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน : ดลมนัส กาเจ

จากสถานการณ์ที่ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนเพื่อการเกษตรในฤดูการผลิตปี 2557/2558 โดยเฉพาะเขตชลประทานสองฟากฝั่งของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา และกลุ่มน้ำป่าสัก เข้าสู่ขั้นวิกฤติที่สุดในรอบหลายปี ถึงขนาดต้องขอความร่วมมือให้เกษตรกรงดทำนาปรัง และชะลอการทำนาปีนั้น

นับเป็นบทเรียนสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐบาล และก็เป็นบทเรียนสำคัญเช่นกันสำหรับเกษตรกรที่จะต้องทบทวนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรในช่วงที่ผ่านมาว่ามีการใช้อย่างฟุ่มเฟือยและเกินความจำเป็นหรือไม่

สำหรับปัญหาหลักที่ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำในครั้งนี้ ที่วิกฤติที่สุดคือเขตชลประทานตามลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำป่าสักเท่านั้น เพราะในรอบปี 2557 เกษตรกรหันมาปลูกข้าวทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรังเพิ่มขึ้นกว่าทุกปีที่ผ่านมา สาเหตุมาจากนโยบายรับจำนำข้าวของรัฐบาลชุดที่แล้วเป็นแรงจูงใจ ทำให้เขื่อนต่างๆ ต้องปล่อยน้ำเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกร ประกอบกับช่วงที่ผ่านมาเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงอีกด้วย

แม้ช่วง 2-3 อาทิตย์ที่ผ่านมา จะมีปริมาณฝนตกลงมาและสร้างความชุ่มชื้นให้แก่พื้นที่การเกษตรได้ในระดับหนึ่ง แต่หากดูปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำ 4 เขื่อนสำคัญที่ปล่อยน้ำลงสู่เจ้าพระยา และลุ่มน้ำป่าสักนั้น ก็ถือว่ายังอยู่ในขั้นวิกฤติ ล่าสุดเมื่อปลายสัปดาห์ที่ผ่านมา ปริมาณน้ำในเขื่อนภูมิพล จ.ตาก ที่ใช้ได้จริงเพียง 2% เท่านั้น ส่วนเขื่อนสิริกิติ์ จ.อุตรดิตถ์ มีปริมาณน้ำที่ใช้ได้ 8% เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน จ.พิษณุโลก มี 12% ขณะที่เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จ.ลพบุรี มีน้ำที่ใช้ได้ 4% ฉะนั้นทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือตั้งแต่เกษตรกรจนถึงหน่วยงานของรัฐเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาวิกฤติน้ำอย่างยั่งยืน

การจัดนิทรรศการโครงการเทิดพระเกียรติ “ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ปวงประชาถวายพ่อของแผ่นดิน” ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่จัดขึ้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2557 และจะสิ้นสุดในเดือนสิ้นปี 2558 โดยให้หน่วยงานต่างๆ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สลับเป็นเจ้าภาพเดือนละครั้ง ล่าสุด สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน), สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จ.เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 1-15 สิงหาคม 2558 นั้นก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่รณรงค์เพื่อที่จะให้คนไทยทุกยุคทุกวัยได้หันมาตระหนักในการใช้น้ำอย่างประหยัด

“การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการเทิดพระเกียรติ ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ปวงประชาถวายพ่อของแผ่นดินกระทรวงเกษตรฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนคนไทยทุกภาคส่วน ได้ร่วมรณรงค์ให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านโครงการต่างๆ ของหน่วยงานที่ได้เข้าร่วมจัดนิทรรศการในครั้งนี้” นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวระหว่างเป็นประธานเปิดงาน

อย่างไรก็ตาม นายปิติพงศ์ มองว่า แนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำที่สำคัญนั้นมี 4 แนวทางหลักคือจัดหาแหล่งกักน้ำใหม่ๆ โดยเฉพาะการสร้างเขื่อนขนาดเล็ก ตามความเหมาะสม ซึ่งกำลังสำรวจอยู่ พร้อมกับการซ่อมแซมปรับปรุงระบบน้ำชุมชนซึ่งมีอยู่กว่า 1 หมื่นแห่งทั่วประเทศมาลอกและขุดใหม่ให้ลึกลงไปอีกจะสามารถกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ อีกแนวทางหนึ่งคือรณรงค์ให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชทนแล้งให้มากขึ้น ปัจจุบันมีพืชเศรษฐกิจรวมถึงข้าวที่มีสายพันธุ์ทนแล้ง และที่สำคัญจะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้เป็นอย่างดี คือดึงน้ำจากภายนอกคือผืนน้ำจากแม่น้ำโขง และสาละวิน

ด้วยการสำรวจพื้นที่เหมาะสม ขุดสระขนาดใหญ่ผันน้ำแม่น้ำโขงเข้ามาใช้ในช่วงฤดูน้ำหลาก หรือผันน้ำจากสาละวินมา แต่ทั้งนี้ต้องมีการหารือละเอียดก่อน เนื่องจากมีความเกี่ยวเนื่องกับประเทศเพื่อนบ้านด้วย

ด้าน ดร.ทองเปลว กองจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน แสดงมุมมองบนเวทีเสวนา “ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ปวงประชาถวายพ่อของแผ่นดิน” ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ก่อนหน้านี้ว่า ปัจจุบันน้ำท่าจากธรรมชาติมีทั้งหมด 258,230 ล้าน ลูกบาศก์เมตร (ลบ.ม.) ในจำนวนนี้ความต้องการน้ำรวมนิเวศ 151,750 ล้าน ลบ.ม. แต่จัดการได้เพียง 102,140 ล้าน ลบ.ม. ยังจัดการไม่ได้ 49,610 ล้าน ลบ.ม. คาดว่าในปี 2570 ความต้องการรวมนิเวศ 156,820 ล้าน ลบ.ม. จะจัดการไม่ได้ 45,200 ล้าน ลบ.ม. ฉะนั้นต้องวางแผนการบริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน ต้องเก็บน้ำสำรองไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการเพาะปลูกในฤดูฝน และจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำให้กิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

ขณะที่ รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) กล่าวว่า การประหยัดน้ำมีหลายแนวทางบางครั้งมองข้ามไป อย่างกรณีการเลือกพันธุ์พืชที่ทนแล้ง ซึ่งที่ผ่านมา สวก.เองมีการดำเนินงานด้านการวิจัยพืชเพื่อได้มาของสายพันธุ์พืชที่ทนแล้ง ซึ่งที่วิจัยกันแล้ว อาทิ ข้าวทนแล้ง ลำไยทนแล้ง และอีกหลายชนิดที่กำลังดำเนินการอยู่ แต่งานวิจัยต้องใช้เวลาพอสมควร จนกว่าจะมั่นใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณภาพ ปริมาณผลผลิต และรสชาติด้วย

ทั้งหมดเป็นเพียงแนวทางส่วนหนึ่ง ในการที่จะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร หรือ วิถีวิถีแล้ง ทั้งนี้ ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือ